(ג) **וּבְמֹרָרִין שֶׁבָּהּ** (ד) **וְיוֹצֵא בָּהּ. וְיוֹצֵא בְּמַצָּה מִסֹּלֶת נְקִיָּה בְּיוֹתֵר, וְאֵין אוֹמְרִים אֵין זֶה לֶחֶם עֹנִי. הַגָּהּ:** *וְטוֹב לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת הַמַּצָּה רְחָבָה יוֹתֵר מִדַּי, (ה) דְּהָנֵי כַּאֲשִׁישָׁה (מהר"י ווייל (סי' קנג)): **ב** [ג]**עִסַּת הַכְּלָבִים,** (ו) **בִּזְמַן שֶׁהָרוֹעִים אוֹכְלִים מִמֶּנָּה** (ז) **יוֹצְאִים בָּהּ,** (ח) **וְאִם לָאו אֵין יוֹצְאִין בָּהּ,** (ט) [ד]**שֶׁאֵין זוֹ מְשֻׁמֶּרֶת לְשֵׁם מַצָּה.** הַגָּהּ: (י) כְּךְ הֵם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ח), אֲבָל יֵשׁ אוֹמְרִים הַטַּעַם מִשּׁוּם *שֶׁאֵינוֹ קָרוּי לֶחֶם עֹנִי הָרוֹעִים אוֹכְלִים מִמֶּנָּה, וְכֵן נִרְאֶה עִקָּר (טור יורה דעה סימן ש"ל, ור"ש בפירוש דמסכת חלה פרק קמא (מ"ח)): **ג** (יא) *[ה]**לֵיכָּא**

ג משנה פרק קמא דחלה (מ"ח). ד הרמב"ם (פ"ו ה"ח) לפי פרושו שם (משנה חלה שם), שהעפה הנעשית לכלבים ושלא יאכל ממנה שום אדם אינה חיבת בחלה, ואינה לחם גם לענין חובת מצה בפסח. ה טור בשם הגאונים, וכן כתבו שאר פוסקים.

בַּאֵר הֵיטֵב

(ג) **וּבְמֹרָרִין.** וְאִם הִפְרִישׁ הַמֹּרָרִין מִמֶּנָּה וְחָזַר וְעֵרְבָן עִמָּהֶם, כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) דְּמִסְתַּפֵּק אִי מִצְטָרֵךְ לְכַזַּיִת עַיִן שָׁם. וְהַחַק יַעֲקֹב (סק"ב) פָּסַק בְּפִשִׁיטוּת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אִם לֹא הִפְרִישָׁן מִמֶּנָּה, אֲבָל אִם הִפְרִישָׁן מִמֶּנָּה וְחָזַר וְעֵרְבָן לְתוֹךְ הַקֶּמַח וְלָשָׁן בְּיַחַד, אֵין מִצְטָרְפִין לְשִׁעוּר כַּזַּיִת: (ד) **וְיוֹצֵא בָּהּ.** וְהוּא הַדִּין דְּיוֹצְאִין (ד) בְּפַת שֶׁנַּעֲשָׂה מִתְּבוּאָה שֶׁאָכְלוּ הַתּוֹלָעִים: (ה) **דְּהָנֵי כַּאֲשִׁישָׁה.** וּבַגְּמָרָא (לו:) אָמְרִינַן לֶחֶם עֲנִי פַּרְט לַאֲשִׁישָׁה, פֵּרוּשׁ, גְּלוּסְקָא גְּדוֹלָה: **ב** (ו) **בִּזְמַן שֶׁהָרוֹעִים אוֹכְלִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אִם דַּרְכּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת זֶה לְהַאֲכִיל מִמֶּנָּה (ה) גַּם לְרוֹעָיו הַיִּשְׂרְאֵלִים, אִם כֵּן כְּשֶׁלְּשָׁהּ וְאָפָהּ הֲרֵי הוּא מְכֻנָּן שֶׁתִּהְיֶה גַּם כֵּן לַאֲכִילַת אָדָם: (ז) **יוֹצְאִים בָּהּ.** דְּמַאֲחַר שֶׁיֵּשׁ חֵלֶק לְרוֹעָיו בָּהּ, (ו) בְּחָזְקַת שֶׁמּוּר לְשֵׁם מַצָּה קָיְמִי, וְאַף דְּמִסְתָּמָא (ז) מְעָרֵב בָּהּ מֶרְכָּן וּפִסְלָת הַרְבֵּה כְּדַרְכָּךְ עִסַּת הַכְּלָבִים, אֲפִלּוּ הָכִי יוֹצֵא בָּהּ: (ח) **וְאִם לָאו.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵין הָרוֹעִים אוֹכְלִים, וְלָשׁ וְאוֹפֶה רַק לְצָרְכָּן הַכְּלָבִים, וּבָזֶה אֲפִלּוּ הָיְתָה פַּת נְקִיָּה אֵין יוֹצֵא בָּהּ, וּכְדִמְסַיֵּם טַעְמָא: (ט) **שֶׁאֵין זוֹ מְשֻׁמֶּרֶת לְשֵׁם מַצָּה.** הַלָּשׁוֹן (מ) אֵינוֹ מְדֻקְדָּק, דְּבָאֱמֶת כֵּיוָן שֶׁלֹּא חָשַׁב כְּלָל לַאֲכִילַת אָדָם, (ט) אֵין שֵׁם לֶחֶם עָלָיו כְּלָל. וַאֲפִלּוּ לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאֵירֵי לְעִנְיַן פֶּסַח, (י) הוֹסִיף עוֹד טַעַם, דְּמִשּׁוּם זֶה גַּם כֵּן אֵין יוֹצֵא בָּהּ: (י) **כְּךְ הֵם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם.** הָרַב קִצֵּר בָּזֶה, וְתָכֵן כַּוָּנָתוֹ, דְּלְהָרַמְבַּ"ם אֵירֵי (יא) בֵּין בְּפַת בָּפָה בֵּין בְּפַת שֶׁמְּעָרֵב בּוֹ מֶרְכָּן הַרְבֵּה, וְעִקַּר חִלּוּקָא הוּא אִם חָשַׁב רַק לַכְּלָבִים אוֹ גַּם לַאֲכִילַת אָדָם, וּבָא הָרַב לוֹמַר דְּיֵשׁ בָּזֶה סְבָרָא אַחֶרֶת דְּלֹא תְּלוּי כְּלָל בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ, דְּהֵיכָא שֶׁמְּעָרֵב בּוֹ מֶרְכָּן הַרְבֵּה וְאֵינוֹ רָאוּי לָרוֹעִים לֶאֱכֹל מִזֶּה (יב) אֵין שֵׁם לֶחֶם עָלָיו, וַאֲפִלּוּ חָשַׁב לְהָרִיא גַּם לָרוֹעִים, בָּטְלָה דַּעְתּוֹ, דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכֹל לֶחֶם כָּזֶה, וּלְהָפוּךְ אִם הַפַּת יָפָה, (יג) אֲפִלּוּ עָשָׂאן לַכְּלָבִים, (יד) דִּין לֶחֶם עָלָהּ לְכָל הַדְּבָרִים, וְרַק לְעִנְיַן מַצָּה (טו) אֵין יוֹצְאִין בָּהּ, דְּאֵין מִשְׁמָר לְשֵׁם מַצָּה: **ג** (יא) **לֵיכָּא בַּזְּמַן הַזֶּה וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר מִצַּד הַדִּין אִם חוֹלֶט (טז) הַקֶּמַח, דְּהֵינוּ שְׁנוֹתְנָן בְּרוֹתְחִין שֶׁהֵם מְרַתְּחִין רְתִיחָה עַזָּה (יז) עַל הָאוּר קֹדֶם הַלֵּישָׁה וְאַחַר כָּךְ לָשׁ אוֹתוֹ וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עִסָּה, אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין לוֹמַר שֶׁמָּא כְּבָר נִתְחַמֵּץ הַקֶּמַח כְּשֶׁהָיָה בְּתוֹךְ הָרוֹתְחִין קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לַעֲסֹק בָּהּ בְּיָדַיִם בַּלֵּישָׁה, לְפִי שֶׁרְתִיחַת הָרוֹתְחִין מְמַהֶרֶת לְבַשֵּׁל אֶת הַקֶּמַח קֹדֶם, וְכֵיוָן שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל שׁוּב אֵינוֹ בָּא לִידֵי חִמּוּץ לְעוֹלָם אַף לְאַחַר שֶׁנָּחוּ הָרוֹתְחִין מֵרְתִיחָתָן, מִכָּל מָקוֹם הַגְּאוֹנִים אָסְרוּ לָנוּ כָּל מִינֵי חֲלִיטָה בְּרוֹתְחִין, לְפִי שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בַּחֲלִיטַת הָרוֹתְחִין (יח) וְחִישִׁינַן שֶׁמָּא לֹא יָרְתִיחַ הַמַּיִם מִקֹּדֶם יָפָה

ר"ן גאות (ח"ב הלכות פסחים) בְּשֵׁם רַב שְׁרִירָא, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּדֶרֶךְ צ"א שֶׁם אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים חִלּוּט וְכוּ' וּמַיִם הָרוֹתְחִין רְתִיחָה עַזָּה הֵן הַמַּגְלִשִׁין וְכוּ', אֵין אָנוּ סוֹמְכִין עַל זֶה לַעֲשׂוֹת מַצָּה, שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אֵיךְ יִשְׁתַּמֵּר אֵלּוּ יִבּוֹא בְּיָדֵי חִמּוּץ, וְשָׁמָּא יִצְטַנֵּן מְזִגִּית זוֹ אוֹ מִן הַקָּצָה וְיָבוֹא לִידֵי חִמּוּץ, וְלֹא שָׁמַעְנוּ בְּשִׁמְתֵּי יְשִׁיבוֹת מִי

בְּאוּר הֲלָכָה

א * **וְטוֹב וְכוּ' רְחָבָה יוֹתֵר מִדַּאי וְכוּ'.** מוֹכֵחַ מִזֶּה דְּאֵינוֹ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה, וְאַף דְּמִשְּׁ"ס (לו:) מוּכָח דְּהוּא לְעִיכּוּבָא, דּוּמְיָא דְּחַלּוּט דְּקַמְיֵתִי לְהוּ שָׁם בְּהַדֵי הַדָּדֵי, וְכֵן פַּסַק מַהַבַּ"ם חַלָּאוָה בְּהַדְיָא בְּסוֹף הַפָּרָק (מב. ד"ה מי פירות), יֵשׁ לוֹמַר דְּהֵיינוּ דַּוְקָא בִּגְלוּסְקָא גְּדוֹלָה אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בְּאֵיפָה כַּדְּמֵיתֵי שָׁם בְּשִׁ"ס מָהָא דְּדָוִד, וְהָכָא לָא אֵירֵי בְּכַהֲאי גַּוְנָא רַק דְּהִיא רְחָבָה יוֹתֵר מִכִּפְלֵי הָרָגִיל, וּמַחְמִירִינַן מִשּׁוּם לְתָא דַּאֲשִׁישָׁה, וְכֵן מוּכָח הַלְּשׁוֹן, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ה). **אֵיבְּרָא דְּמִלְּשׁוֹן רַשְׁ"י בְּשִׁ"ס** (לו: ד"ה אשישה) **שֶׁכָּתַב 'גְּלוּסְקָא גְּדוֹלָה' מַשְׁמַע לְכַאוֹרָה דְּלָאו דַּוְקָא אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בְּאֵיפָה, רַק אִם הִיא גְּלוּסְקָא חֲשׁוּבָה מֵחֲמַת גְּדֻלּוֹתָהּ, וְכֵן מוּכָח כְּעֵין זֶה בְּעָרוּךְ שֶׁכָּתַב (ערך אשש א) לֶחֶם גָּדוֹל וּבַמַּהֲרַ"ם חַלָּאוָה הַנַּ"ל, וְכֵן מוּכָח קְצָת גַּם כֵּן מִלְּשׁוֹן הַשְּׁ"ס דְּקָאָמַר מַאי מַשְׁמַע לְכוּ', אֲלָמָּא דְּלֹא קַמֵּיתֵי לַהּ רַק לְהוֹכִיחַ דְּהוּא לֶחֶם חָשׁוּב, וְכֵן בְּרוֹקַח סִימָן רע"ג כָּתַב סְתָם אֲשִׁישָׁה גְּלוּסְקָא יָפָה וְלֹא בְּאֵר שְׁעוּרוֹ. **וְעַד, דְּהָרַמְבַּ"ם** (פ"ו ה"ח) **וְעוֹד כַּמָּה פּוֹסְקִים לֹא הֻצְרְכוּ כְּלָל לְאֵי דַּאֲשִׁישָׁה, וְלֹא הֵבִיאוּ רַק עֻגָּה שְׁנִלּוֹשָׁה בְּיַיִן וְחָלָב וְשֶׁמֶן** (וְלָרַב הָאֵי גְּאוֹן הוּא פֵּרוּשׁוֹ דְּחִלּוּט, כְּפִי שֶׁמְּבֹאָר בְּרַי"ף גַּאוֹת עַיִן שָׁם), וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּפֵרוּשׁ אֲשִׁישָׁה הוּא גַּם כֵּן (מין) עֻגָּה חֲלוּטָה, וּלְהָכִי תָּנֵי בַּבְּרַיְיתָא חֲלוּט וַאֲשִׁישָׁה בְּהַדֵי הַדָּדֵי, וְכֵן מוּכָח דַּעַת רַב הָאֵי גָּאוֹן מוּבָא בְּרַי"ף גַּאוֹת הַנַּ"ל עַיִן שָׁם, **וּלְפִי זֶה אֵין לְהַחְמִיר בְּכָל גּוֹנֵי בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ הוּא לֶחֶם גָּדוֹל מְאֹד:**

ב * **שֶׁאֵינוֹ קָרוּי לֶחֶם.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י). **וְלֹא נִתְבָּאֵר כַּמָּה מִיקְרֵי מֶרְכָּן מֶרְבִּין, וְגַם הֵיכִי מַיְירֵי, אִם עֵרֵב מֶרְכָּן אֶחָד אוֹ אֲפִלּוּ בְּמֶרְכָּנָן, כָּל שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה בָּטֵל עַל יְדֵי זֶה תּוֹרַת לֶחֶם, וְלֹא דָּמֵי לְהָא דְּסָיְיף א' דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרְשׁוּ אֵינָם מְגָרְעִין כֹּחַ הַלֶּחֶם וְאִדְּרַבָּה עוֹד מְצָטְרְפִין לְהַשְׁלִים הַשִּׁעוּר, דְּשָׁם מֵירֵי בְּשֶׁהָיָה מַעַט מֶרְכָּן, עַיֵּן בְּמִחֲצִית הַשֶּׁקֶל** (סק"ג) **מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה. וּמָצָאתִי לְהַרְשָׁב"א** (בפסקי חלה שער א סי' ט) **שֶׁכָּתַב בָּזֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּהָא דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בִּירוּשַׁלְמִי** (חלה פ"א ה"ח) **כָּל שֶׁלֹּא עֵרֵב בָּהּ מֶרְכָּן, אֵין לְפָרֵשׁ שֶׁכָּל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מֶרְכָּן אֵינָהּ חַיֶּבֶת בְּחַלָּה, שֶׁהֲרֵי שְׁנִינוּ** (פרק ב מ"ו) **חֲמֶשֶׁת רְבָעִים הֵן וְסִבְּנִן וּמֶרְכָּנָן, אֶלָּא לוֹמַר שֶׁפְּעָמִים מְעָרְבִין בָּהּ מֶרְכָּנָן כָּל כָּךְ שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְרוֹעִים, אִי נָמֵי יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁעֵרֵב בְּתוֹכָהּ מֶרְכָּן לְאַחַר שֶׁנִּשְׁלַם מִתּוֹכָהּ לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת כֵּן, וּכְדִתָּנֵן נָטַל מֶרְכָּנָן וְכוּ' עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, מוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף יוֹרֶה יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ש"ל (ד"ה העושה עיסה), וּמִתְבָּאֵר מִדְּבָרָיו דְּהַשִּׁעוּר שֶׁל מֶרְכָּן מֶרְבִּין, כָּל שֶׁאֵין הָרוֹעֶה אוֹכֵל מֵהֶמְתָּן אֶת הַפַּת. וְנִרְאֶה דִּדְיָן זֶה לֹא תָּלוּי בְּטַעַם כְּעִקַּר כְּהִיא דְּסִימָן תנ"ג** (ס"ב) **גַּבֵּי אֹרֶז, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּגַם אֹרֶז הוּא מִין אֹכֶל, וּלְהָכִי אִם יֵשׁ בּוֹ טַעַם דָּגָן וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּשִׁעוּר אֲכִילַת פְּרָס יוֹצְאִין בּוֹ, וּלְכַמָּה פּוֹסְקִים אֲפִלּוּ בְּחַדָּא כַּזַּיִת וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ שָׁם** (סק"ד), **מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא אֲפִלּוּ אֹכֶל כְּבָר שָׁלֵם אֵינוֹ יוֹצֵא, דְּהַסְּבִין וְהַמֶּרְכָּן מַפְסִידִין הַפַּת וְעַל יָדָם אֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה.** וְלֹא דָּמֵי נָמֵי לְהָא דְּסִימָן תנ"ה סָעִיף ו' לְעִנְיַן תְּבֵלִין דְּסָגֵי בְּנְתִינַת טַעַם, דְּשָׁאנֵי הָכָא דְּאֵין דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכֹל פַּת בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ"א הַנַּ"ל. וּכְבָרֵי מְגַדִּים (מש"ז סק"א) מַשְׁמַע דְּגַם בְּעִנְיָנֵנוּ סָגֵי בַּאֲכִילַת פְּרָס, וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי:

ג * **לֵיכָּא בַּזְּמַן הַזֶּה וְכוּ' אִסּוּר.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ס יג) **שֶׁכָּתַבְנוּ דְּכֵיוָן שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין מַשְׁוִינַן לֵיהּ כְּחָמֵץ גָּמוּר, וְכֵן מְבֹאָר בְּאֶמֶת בְּהִלְכוֹת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) חק יַעֲקֹב (שם): **ב** (ס) רַמַּבַּ"ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (הלה פ"א מ"ח ד"ה ואין אדם): (ו) מְאִירִי בֵּיצָה (כ"ב) [כ"א] (ע"א, ד"ה עיסת): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּשְׁאַרֵי אַחֲרוֹנִים: (ס) עוֹלַת שַׁבָּת (סק"ב): (ט) כְּדְאִיתָא שָׁם בְּמִשְׁנָה דְּאֵין מְכָרְכִין עָלָיו: (י) וּבְאֶמֶת הָרַמַּבַּ"ם כְּדַרְכּוֹ שֶׁאֵינוֹ מְחַדֵּשׁ מִדַּעְתּוֹ, נִמְשַׁךְ אַחַר לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, דְּאִיתָא שָׁם בִּזְמַן שֶׁאֵין הָרוֹעִים וְכוּ' אֵין חַיָּבִים בְּחַלָּה וְאֵין מְכָרְכִין וְכוּ' וְאֵין אָדָם יוֹצֵא יָדֵי חוֹבָתוֹ בְּפֶסַח, וְגַם שָׁם קָשֶׁה קַשְׁיָא זוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵין מְכָרְכִין כָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין יוֹצֵא יָדֵי חוֹבָתוֹ בְּפֶסַח, וּמִקְּפֶרֶשׁ הָרַמַּבַּ"ם דְּנִקַּט כָּל פְּסוּלֵי דְּאִית בָּהּ, חַדָּא דְּאֵינָהּ לֶחֶם, וְגַם מִלְּבַד זֶה אֵינוֹ מְשֻׁמָּר לְשֵׁם מַצָּה: (יא) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּשְׁאַרֵי אַחֲרוֹנִים: (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאַרֵי אַחֲרוֹנִים: (יג) כֵּן מוּכָח מְמָגֵן אַבְרָהָם (שם), וְעוֹלַת שַׁבָּת (שם). וְאַף דְּהָרַ"ש בְּצַעְמוֹ מֵבִיא הַסְּפָרֵי זוּטָא (שלח פיסקא טו) 'צְרִיסוֹתֵיכֶם' וְלֹא לְכַלְבִים, וּמִזֶּה הוֹצִיא הָרַמַּבַּ"ם דְּיֵינוּ שֶׁהֶעוֹשֶׂה עִסָּה לְהַאֲכִיל

עון והדר - Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehador
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בַּזְּמַן הַזֶּה דְּיָדַע לְמִחְלַט, הִלְכָךְ (יב) כָּל מִין חֲלִיטָה (ג) **(יג) אָסוּר: ד (יד) * [1]אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ (טו) בְּמַצָּה (ז) [ד] גְּזוּלָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁגְּזַל מַצָּה, [2]אֲבָל אִם גָּזַל חִטִּים אוֹ קֶמַח וַעֲשָׂאוֹ מַצָּה,**

ו הֲרַמְבַּ״ם שָׁם (ה״ז), וְכֵן דִּקְדֵּק הָרֹא״שׁ (פרק ב׳ סי׳ יח) מִפֶּרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (לח.)

וְהָרַב הַמַּגִּיד (שם) מִן הַיְרוּשַׁלְמִי (חלה פ״א ה״ח). 2 הָרַב הַמַּגִּיד שָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ד] גְּזוּלָה. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּשׁוּ״ת בַּ״ח הֲחָדָשׁוֹת (סי׳ א) וּבְקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם שָׁשׁוּב לוֹמַר מִי שֶׁיֵּצִיץ כו׳. עַיִן בְּשֶׁאֲגַת אַרְיֵה סִימָן צ״ב וְצ״ג שֶׁהַאֲרִיךְ בָּזֶה, דַּאֲפִלּוּ

בְּאֵר הֵיטֵב

דְּאִינוּן מִצְטָרֵף עַיִן שָׁם. וְכָתַב הָרַ״ן (י: ד״ה ת״ר) דְּהוּא הַדִּין דְּיוֹצְאִים בְּחִטִּים שֶׁאָכְלוּ מִמְּגוּ הַתּוֹלָעִים: **ג (ג) אָסוּר.** הַמַּגִּן אַבְרָהָם (סק״ד) נִסְתַּפֵּק אִי נָאֵסַר בְּדַיֵּבֶד אוֹ לא. וְהַחֹק יַעֲקֹב (סק״ד) בְּשֵׁם חֲמִיו הַכְּרִיעַ לְהָקֵל בְּחַצְרוֹתָיו מַשֶּׁהוּ לְהַתִּיר בְּהֶנְאָה,

אוֹ לְקַיְמוֹ עַד אַחַר פֶּסַח, וְעַיִן סִימָן תס״ה סָעִיף א׳: **ד (ד) גְּזוּלָה.** אֲבָל בְּשֶׁאוּלָה יָצָא, ט״ז (סק״ד). וְאִם גָּזַל וְנָתַן לְאַחֵר, הֲרֵי שְׁנֵי רְשׁוּת וְיוֹצֵא בּוֹ. וְחָזְקָא לְאַחַר יֵאוּשׁ.

בְּאוּר הֲלָכָה

שֶׁהִתִּיר לַעֲשׂוֹת כֵּן, אֶלָּא לְחוֹלֶה וּלְחַיָּה בִּלְבַד עַל פִּי בְּקִיאִין שֶׁאוֹמְרִים כִּי יֵשׁ לוֹ רְפוּאָה בָּזֶה, וְאִם לֹא הוּא בָּא לִידֵי סַכָּנָה, אוֹ בִּזְמַן שֶׁאוֹמְרִים אִם מַבְרִין אוֹתוֹ מַצָּה יִסְתַּפֵּק וְכו׳ וְאֵין לוֹ כְּלוּם לֶאֱכֹל אֶלָּא חָלוּט בְּרוֹתְחִין, מַאֲכִילִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְצָרִיךְ לֶאֱכֹל מִיָּד וְאֵין מוֹתִירִין מִמְּגוּ כְּלוּם. וְעַיִן שָׁם שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן תְּשׁוּבַת רַב הַאי גְּאוֹן עַל זֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם, הַחֲלִיטָה בְּרוֹתְחִין וַדַּאי מַצָּה הִיא וכו׳, אֶלָּא מִיהוּ כֻּלֵּי רַבָּנָן קַמְּאֵי מִכְּפָה וְכָפָה דּוֹרוֹת קַמְּאֵי הַאי חֲלִיטָה לֹא יָדְעִינַן הֵיכִי אִיתָא, וְלֹא שְׁרוּ כָּל עִקַּר לְמִחְלַט בְּעָפָה. וְכָפָה וְכָפָה טָרְחִי לְהַתִּיר לָהֶן מֵי שְׁעוֹרִים, שֶׁמְּרִתְּיחִין רוֹתְחִין וּמְטִילִים שְׂעוֹרִים לְתוֹכָן, בֵּין בְּעָפָה בֵּין בַּחֲלִיטָה, וְלֹא הִתִּירוּ לָהֶן גְּאוֹנִים, דְּאָמְרִי לֹא יָדְעִינַן לְהַחֲלִיטָה הַמֻּתֶּרֶת הֵיכִי הִיא וכו׳. וּלְעִנְיַן חוֹלֶה הוֹרוּ גְּאוֹנִים הָרִאשׁוֹנִים כְּשֶׁהוּא קָשֶׁה עָלָיו הַחֹלִי וְאֵינוֹ יָכוֹל לִטְעֹם כְּלוּם בְּפֶסַח וּמִסְתַּפֵּק הוּא, מֻתָּר לַעֲשׂוֹת לוֹ מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ עַל פִּי רוֹפְאִים, דְּכָל מִתְרַפְּאִין חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ שָׁם. וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ״ם חֲלָאוָה בְּסוּגְיָא דַּחֲלִיטָה (לט:), וְעַיִן שָׁם אַחֲרֵי שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי רַב הַאי הַנַּ״ל כָּתַב, וְהָרַב אַלְפַסִי בְּאֵר דְּבָרָיו יוֹתֵר וְאָסַר לְכָל כִּשְׁאָר אֲסוּרִין, שֶׁעוֹמֵד עַל דִּינוֹ דִּלְחוֹלֶה שַׁיָּשׁ בּוֹ סַכָּנָה מֻתָּר וְלֹא לְאַחַר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ שָׁם בְּדַף ל״ט עַמּוּד ב׳ (ד״ה אבל חולטין) עַיִן שָׁם. וּמִדְּבָרִים אֵלֶּה מוּכָח דְּיֵשׁ לֶאֱסֹר חֲלִיטָה אֲפִלּוּ בִּדְיֵעֲבַד, וַאֲפִלּוּ בַּהֶנְאָה וּבְשֶׁהִיָּה, כֵּיוָן שֶׁהוּא כְּשְׁאָר אִסּוּרִין, וְכֵן מִפְּרָשׁ דִּלְחוֹלֶה שָׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה לֹא מִקִּלְּיָנוּ. וְהָאֲרָכָנוּ בָּזֶה. לְהוֹצִיא מִדִּבְרֵי הַמַּגִּן אַבְרָהָם (סק״ד) שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה דְּאֲפִלּוּ אֵינוֹ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה בְּעָלְמָא, וְאִלּוּ רָאָה דִּבְרֵי הַקְּדְמוֹנִים הַנַּ״ל לֹא הָיָה מִסְתַּפֵּק בָּזֶה. וּמַה שֶּׁהֵבִיא רְאָיָה מִכְּבֵד, עַיִן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) שֶׁדָּחָה זֶה. וְעוֹד לְמָלָּא לִי עַל הָרַדְבַּ״ז חֵלֶק א׳ סִימָן רמ״א, שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ אִם מֻתָּר לְהַשְׁקוֹת לְחוֹלֶה בְּפֶסַח מֵי שְׂעוֹרִים, וְעַיִן שָׁם שֶׁפִּלְפֵּל דַּאֲפִלּוּ לֹא הָיָה חֲמֶרֶת לְהַחְמִיץ קֹדֶם שֶׁתִּתְבַּשֵּׁל מֵרְתִּיחַת הַמַּיִם, אֲבָל בִּשְׂעוֹרִין שֶׁקְּשִׁין הֵם לֹא גָּזְרוּ עַל חֲלִיטָה, וְכָתַב עוֹד דַּאֲפִלּוּ אִם גָּזְרוּ גַּם בִּכְגוֹן זֶה, מִכָּל מָקוֹם בְּחוֹלֶה וכו׳ סָמְכִינַן אִבְּקִיאוּת דִּידָן שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהַשְּׂעוֹרִים יְבֵשִׁים וַחֲזָקִים וכו׳, וַאֲפִלּוּ בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה רוֹאֶה אֲנִי לְהַתִּיר כָּזֶה וכו׳, עַיִן שָׁם. וּבִתְשׁוּבוֹת הַגְּאוֹנִים הַנַּ״ל מִפְּרָשׁ דְּגַם בְּמֵי שְׂעוֹרִים הָרֵי תַּקָּנָה זוֹ, וּמִפְּרָשׁ גַּם כֵּן דִּבְחֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה לֹא הִתִּירוּ. וְעַיִן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה דְּעַל קָרְחָךְ בְּאֵין בּוֹ סַכָּנָה אֵירְרִי, וּדְבָרָיו תְּמוּהִים. וְעַיִן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סי׳ תסה סק״ב) שֶׁמְּצַדֵּד גַּם כֵּן לְהָקֵל לְהַנִּיחַ עַל הַבֶּטֶן שְׂעוֹרִים חֲלוּטִים אֲפִלּוּ בְּאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וְתָמַהּ יְתַדּוֹתָיו בְּדִבְרֵי הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ד), וּכְפִי הַנִּרְאֶה סָבַר דְּחֹק יַעֲקֹב מַתִּיר לְקַיְמוֹ אַחַר הַפֶּסַח אֲפִלּוּ בְּעַיִן, וְאֵין כֵּן בְּנָתַן חֹק יַעֲקֹב, רַק אַתַּעֲרוּבוֹת מַשֶּׁהוּ קָאֵי, וּכְמוֹ שֶׁהֶעְתִּקְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג), וְכֵן הֶעְתִּיק הַגְּרִ״ז (ס״ז), וּבְחֲלוּט בְּעַיִן בְּוַדַּאי אָסוּר לְקַיְמוֹ, וּכְדִמְכָאן בְּתִשׁוּבַת רַב שְׁרִירָא הַנַּ״ל שֶׁכָּתַב וְאֵין מוֹתִירִין מִמְּגוּ כְּלוּם, הִלְכָךְ **לְעִנְיַן דִּינָא אֵין לְהָקֵל כְּנֶגֶד כָּל הַגְּאוֹנִים הַנַּ״ל, וְאֵין לִתֵּן לְחוֹלֶה לִשְׁתּוֹת מֵי שְׂעוֹרִים אֶלָּא אִם כֵּן הוּא מְסֻכָּן, וְכֵן לְעִנְיַן לְחֹלֶשׁ שְׂעוֹרִים וּלְהַנִּיחָם עַל הַבֶּטֶן וְכִמּוֹ שֶׁהֶעְתִּקְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (שם). **אֶלָּא דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהַגְּאוֹנִים גּוּפַיְיהוּ לֹא הֶחְמִירוּ אֶלָּא לְעִנְיַן שְׁתִיָּה, דְּאִיכָּא לְתָא דְּכָרַת, אֲבָל בְּלְהַנִּיחַ עַל הַבֶּטֶן דְּאֵין בָּזֶה רַק לְתָא דְּלָאו גְּרִידָא דְּבַל יֵרָאֶה, אֶפְשָׁר דְּלֹא הָיוּ מַחְמִירִים בָּזֶה וּבְכָל חוֹלֶה הִתִּירוּ, אֶלָּא דְּקָשֶׁה לוֹמַר כֵּן דְּמַה לִּי אִסּוּר לָאו וּמַה לִּי אִסּוּר כָּרֵת, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

ד * אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּמַצָּה וְכוּ׳. עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד). וְעַיִן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וּבְשַׁאֲרֵי אַחֲרוֹנִים שֶׁהֵבִיאוּ שִׁיטַת הָרִיטְבָ״א (סוכה לה. ד״ה אלא מצה) דְּדַעְתּוֹ דְּאַף בְּגָוֵל מַצָּה יֵשׁ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, דְּכֵיוָן דִּלְמַעֲשֶׂה מִתְקַיֶּמֶת אַחַר כָּךְ בִּבְלִיעַת הַמַּצָּה, דְּהָא בְּלַע מַצָּה יָצָא, וְאִם כֵּן דּוֹמֶה לְגָוֵל חִטִּים אוֹ קֶמַח וַעֲשָׂאוֹ מַצָּה דְּיָצָא. וְאַף דִּלְדִידָנָא בְּוַדַּאי נָקְטִינַן כְּשִׁיטַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁהוּא דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים, דִּסְבִירָא לְהוּ דְּלֹא יָצָא וְצָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל מַצָּה אַחֶרֶת מִשְּׁלּוֹ, (וְאָפְשָׁר דִּסְבִירָא לְהוּ דְּזֶה מִיקְרֵי שֶׁהַקְּנָיָן בָּא עַל יְדֵי הַמַּצָּה גּוּפָא, דְּקַיְימָא לַן בְּסִימָן תרמ״ט (ס״א) דְּלֹא מְהַנֵּי, דְּאַף שֶׁאִם בָּלַע בְּלֹא לְעִיסָה יָצָא, הָא עַל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יָפָה: **(יב) כָּל מִין חֲלִיטָה.** הַיְנוּ בֵּין שֶׁיִּתֵּן מַיִם עַל גַּבֵּי הַקֶּמַח אוֹ הַקֶּמַח עַל גַּבֵּי מַיִם, וַאֲפִלּוּ אִם הַמַּיִם הֵם מְרֻתְּחִין הַרְבֵּה שֶׁעוֹמְדִים עַל גַּבֵּי הָאוּר (יט) וְהוּא מְמָרֵס הַקֶּמַח בְּתוֹךְ הַמַּיִם: **(יג) אָסוּר.** בֵּין בַּאֲכִילָה (כ) וּבֵין בַּהֲנָאָה, וְהוּא הַדִּין שֶׁאָסוּר (כא) לְהַשְׁהוֹתוֹ, דְּמַאֲחַר דְּאֵין אָנוּ בְּקִיאִין חֲישִׁינַן שֶׁהוּא חָמֵץ גָּמוּר, וְאִם נִתְעָרְבָה בְּתַבְשִׁיל אוֹסֶרֶת בְּמַשֶּׁהוּ. וּמִכָּל מָקוֹם כָּתְבוּ (כב) הָאַחֲרוֹנִים דְּבַחֲלִיטָה אֵין לֶאֱסֹר הַתַּבְשִׁיל בְּמַשֶּׁהוּ רַק בַּאֲכִילָה וְלֹא בַּהֲנָאָה, וְכֵן לְהַשְׁהוֹתוֹ מֻתָּר בְּכָהֲאי גַּוְנָא. (כג) עוֹד כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֹלִי בְּבִטְנוֹ וּרְפוּאָתוֹ שֶׁחוֹלְטִין שְׂעוֹרִים אוֹ שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וּמַנִּיחִים עַל בִּטְנוֹ, אִם אֵרַע חֹלִי זֶה בְּפֶסַח וְיֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה, מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹתוֹ בְּדַרְךְ חֲלִיטָה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּרְתִּיחִין הַמַּיִם הֵיטֵב וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין הַשְּׂעוֹרִין לְתוֹכוֹ, דְּאַף שֶׁהוּא בְּסַכָּנָה (כד) כָּל שֶׁאָפְשָׁר בְּצַד הֶתֵּר יַעֲשֶׂה בְּצַד הֶתֵּר. וְאִם אֵין בּוֹ סַכָּנָה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ חֲלִיטָה, דְּמַאֲחַר שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין, כְּשֶׁחוֹלֵט אֵיכָא לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה. וְאִם עָבְרוּ עוֹשֶׂה זֶה מִשָּׁלּוֹ אוֹ שֶׁמְּקָנֶה לוֹ הַיִּשְׂרְאֵל הַשְּׂעוֹרִים קֹדֶם הַחֲלִיטָה, מַתָּר אֲפִלּוּ בְּאֵין בּוֹ סַכָּנָה. וְאִם אֲפָשָׁר לַחֲלֹט הַשְּׂעוֹרִין בְּמֵי פֵּרוֹת, מַתָּר אַף עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ בְּאֵין בּוֹ סַכָּנָה, דְּבְמֵי פֵּרוֹת אֵינוֹ מַחְמִיץ, וְעַיִן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה ליכא). כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל קכו ס״ז), כְּשֶׁאָנוּ שֹׁאֲבִין חֲלִילוֹת עוֹבְרִין בְּפֶסַח וְכוֹפִין לְיִשְׂרָאֵל לְבַשֵּׁל לָהֶם מֵימֵי גְּרוֹפִי״ן, אִם יָכוֹל לְפַיְסָן שֶׁיְּבַשֵּׁל לָהֶם שֶׁל רֶעְצָק״ מַה טּוֹב, וְעַל כָּל פָּנִים יְבָרֵר אוֹתָם מִגְּרֵעֵינֵי תְבוּאָה שְׁמָצוּי בָּם. וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְפַיְסָן בָּזֶה וְנוֹתְנִין לוֹ גְּרוֹפִי״ן שֶׁל שְׂעוֹרִים, (כה) אִם יָכוֹל לְהַצִּיל עַצְמוֹ בְּמָמוֹן, מְחַיְּבִ לִתֵּן כְּפִי יְכָלְתּוֹ, וְאִם לָאו, אֲזֵי יְזַהֵר הַיִּשְׂרָאֵל עַל כָּל פָּנִים לַעֲשׂוֹת חֲלִיטָה, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּנִיחַ לְבַשֵּׁל הַמַּיִם מִקֹּדֶם עַד שֶׁיִּהְיֶה מְבַשֵּׁל הַרְבֵּה, וְאָז יַנִּיחַ הַגְּרוֹפִי״ן מְעַט מְעַט כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵר הַמַּיִם, וְגַם בְּרֶעְצָק״ע טוֹב שֶׁיַּעֲשֶׂה כֵּן. אֲבָל גְּרוֹפִי״ן שֶׁל שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל (כו) הוּא חָמֵץ גָּמוּר. כֵּיצַד. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **ד (יד) אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד צָרִיךְ לַחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל. **וּמִפְּתִימַת הַלָּשׁוֹן מַשְׁמַע דְּצָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְבָרֵךְ,** וְעַיִן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה אין אדם). וְעַיִן בְּתִשׁוּבַת שַׁאֲגַת אַרְיֵה סִימָן (צ״ד) [צ״ה] שֶׁכָּתַב דְּאַף בְּלִיל יוֹם טוֹב שֵׁנִי אֵינוֹ יוֹצֵא בְּמַצָּה גְּזוּלָה: **(טו) בְּמַצָּה גְּזוּלָה. הַמַּעַם,** דְּיָלְפִינַן מֵחֲלָה בִּגְזֵרָה שָׁוָה דְּלֶחֶם׳ לֶחֶם׳ מַה הָתָם אֵין אָדָם שֹׁאֲלָהּ עַל מְנָת לֶאֱכֹלָהּ וְלֹא לְהַחֲזִירָהּ בְּעַיִן, אִם כֵּן הָרֵי הִיא שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּיֵשׁ לְזַהֵר כְּשֶׁאוֹפִין הַרְבֵּה בְּתַנּוּר אֶחָד

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) כֵּן מוּכָח בְּשִׁבֻּלֵּי לֶקֶט, עַיִן שָׁם בְּסִימָן רט״ו: **(כ)** חֹק יַעֲקֹב (סק״ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וְהַגְּרִ״ז (ס״ז): **(כא)** כֵּן מְבֹאָר בְּרִ״ץ גִּיאוּת: **(כב)** חֹק יַעֲקֹב (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם) וְהַגְּרִ״ז (שם): **(כג)** חֹק יַעֲקֹב בְּסִימָן תס״ה (סק״ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן תנ״ד (סק״ד): **(כד)** עַיִן סִימָן שכ״ח סָעִיף י״ב בְּהַגְּ״ה: **(כה)** שָׁם בְּחַיֵּי אָדָם, וְאַף דְּהוּא כָּתַב דְּכָל זֶה גַּם לְעִנְיַן רַעֲקָץ, כְּבָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּרֵישׁ סִימָן תנ״ג דְּלְעִנְיַן שֶׁהֵיָה אֵין אָנוּ מַחְמִירִין בְּקִטְנִיּוֹת, וְאִם כֵּן אֵין כָּאן חֶשְׁשׁ כְּלָל

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah